



PerÅke Brunström
Anneth Nyqvist
*Certifierade
kommunala revisorer*

Mars 2015

Granskning av årsredovisning 2015

Kommunalförbundet
Kollektivtrafikmyndigheten i
Västernorrlands län

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga och metod	3
2.3.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning.....	6
3.1.1.3.	Driftredovisning – verksamhetens nettokostnader	6
3.1.2.	Balanskrav	7
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	7
3.1.3.1.	Finansiella mål	7
3.1.3.2.	Mål för verksamheten	7
3.2.	Rättvisande räkenskaper	8
3.2.1.	Resultaträkning	8
3.2.2.	Balansräkning.....	9
3.2.3.	Kassaflödesanalys.....	10
3.2.4.	Sammanställd redovisning	10
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	10

1. *Sammanfattning*

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Kommunalförbundet lever med knapp marginal, resultatet uppgår till + 0,2 mnkr, upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b).

Vi bedömer såväl den finansiella måluppfyllelsen som verksamhetens måluppfyllelse som svag.

Vi delar direktionens bedömning att man i stora delar inte uppnår en god ekonomisk hushållning.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed. Följande iakttagelser har gjorts vid granskningen av räkenskaperna:

- Som inomlinjepost eller bland balansräkningens avsättningar redovisas inga pensionsförpliktelser. Vi inte haft möjlighet att ta del av förbundets pensionsavtal för personal och förtroendevalda och kan därför inte utesluta att det finns oredovisade pensionsförpliktelser
- I balansräkningen finns kortfristiga skulder motsvarande ca 8 mnkr som består av äldre statsbidrag och riktade bidrag som inte reglerats. Med anledning av skuldernas ålder bedömer vi att det inte finns någon återbetalningsskyldighet för dessa.

I syfte att öka kvaliteten på årsredovisningen lämnar vi följande rekommendationer:

- Komplettera bokslutsdokumentationen med aktuella pensionsavtal. Beräkna och bokför eventuella pensionsförpliktelser som inte reglerats per 31 dec.
- Reglera gamla skulder härrörande från bidrag som ej nyttjats. Antingen genom att de intäktsförs eller nyttjas för sitt ursprungliga ändamål.
- Avsnittet om redovisningsprinciper bör utvecklas.
- Både finansiella mål och verksamhetsmål avseende god ekonomisk hushållning bör utvecklas.
- Den sammanställda redovisningen bör anpassas till kraven i RKR 8.2 vad avser tilläggsupplysningar.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner, landsting och kommunalförbund. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är direktionen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsboks slutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål direktionen beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunalförbundets ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de mål för god ekonomisk hushållning som direktionen beslutat om.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner, landsting och kommunalförbund. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med Kommunalförbundets ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med och med utgångspunkt från SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2016-03-11. Direktionen fastställer förslag till årsredovisningen 2016-03-18.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.3. Revisionskriterier

Direktionen är ansvarig för upprättandet av kommunalförbundets årsredovisning.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Direktionens beslut om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort vilka utmaningar det finns gällande ekonomin de närmaste åren.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt 4 kap. 5 § Lag om kommunal redovisning ska förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunalförbundets ekonomiska ställning. Vi vill framhålla att för att en utvärdering ska kunna ske bör mål för den finansiella ställningen anges. I dagsläget finns målsättningar kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv men vi bedömer inte att dessa är tillämpliga vid utvärdering av kommunalförbundets ekonomiska ställning.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas på ett tydligt sätt väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Förväntad utveckling

Av årsredovisningen framgår den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka förbundets ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelas. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen; löne – och medarbetarsamtal, jämställdhet och mångfald, policyarbete, antal årsarbetare samt pensioner.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en kort beskrivning av den samlade redovisningen och kort information om respektive bolags verksamhet och resultat för 2015. Informationen täcker inte de krav på särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen som finns i RKR 8.2.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen framgår att förbundet inte har några ansvarsförbindelser för pensioner intjänade varken för 1998 eller senare. Däremot har kommunalförbundet kostnader för pensioner till personal som uppgick till 1,6 mnkr för 2015.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringarna uppgår endast till 0,2 mnkr för 2015.

Förbundet har sammanställt förbrukningsinventarier för 2015 som uppgår till knappt 0,4 mnkr. Det finns tre poster på 30 tkr, i övrigt är alla belopp under 20 tkr.

Vi gjorde i samband med delårsrapporten en fördjupad kontroll av att investeringar inte har redovisats som driftkostnader men inga avvikelser påträffades.

3.1.1.3. Driftredovisning – verksamhetens nettokostnader

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att sammanställningen av verksamhetens nettokostnader i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till direktionens budget.

Verksamhetens nettokostnader fördelar sig enligt följande:

Sammanställning nettokostnader	Utfall 2015	Budget 2015	Prognos helår	Budget avvikelse	Prognos avvikelse
Landsbygdstrafik	-155,4	-138,5	-161,2	-16,9	5,8
Tätortstrafik	-98,9	-82,6	-100,9	-16,3	2,0
SÄKO	-104,8	-113,0	-104,4	8,2	-0,4
Tågtrafik	-25,8	-33,0	-29,2	7,2	3,4
Biljettsystem	-5,0	-5,0	-5,0	0,0	0,0
Stationsavgifter	-1,8	-1,8	-1,9	0,0	0,1
Förvaltningskostnader	-29,9	-30,5	-30,5	0,6	0,6
Administration SÄKO	-15,0	-17,0	-16,5	2,0	1,5
Finansnetto	0,0	0,5	0,0	-0,5	0,0
Resultat före medlemstillskott	-436,6	-420,9	-449,6	-15,7	13,0

Budgetavvikelsen uppgår totalt till -15,7 mnkr. Det är framförallt landsbygdstrafik och tätortstrafik som redovisar negativa budgetavvikelse. Till viss del täcks dessa avvikelser genom att SÄKO (särskild kollektivtrafik) och Tågtrafiken redovisar positiva avvikelser gentemot budget. Den största orsaken till avvikelsen mot budget kan förklaras av att helårseffekten av förändringen för intäkter skolkort inte finns med i budget. Vidare anges att en ytterligare orsak till avvikelsen är att intäktsnivån i tätortstrafiken var för högt budgeterad. För varje delverksamhet redovisas ett antal förklaringar till avvikelserna.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunalförbundets bedömning av att balanskravet har uppfyllts. Eftersom resultatet uppgår till 0,2 mnkr är det dock med knapp marginal. Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Beaktar man att det i årets resultat ingår: återföring av outnyttjade projektmedel, realisationsvinster och viten om tillsammans 1,4 mnkr som har en positiv jämförelsestörande effekt så är det underliggande resultatet negativt med -1,4 mnkr.

Vi bedömer därmed den finansiella måluppfyllelsen som svag.

Vi bedömer utifrån årsredovisningens återskildring att verksamhetsmålen uppfyllelse är svag.

Vi delar kommunalförbundets bedömning att man i stora delar inte uppnår en god ekonomisk hushållning.

3.1.3.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2015:

Finansiellt mål, fastställt av direktionen i budget 2015	Utfall 2015	Måluppfyllelse, direktionens bedömning
Årets resultat ska visa överskott.	Utfallet uppgår till 0,2 mnkr	Ja, målet uppfylls.
Alla som verkar inom KTM ska ha förståelse för god ekonomisk hushållning.	Kopplingen mellan mål, verksamhet och ekonomi har förstärkts, bl.a. genom budgetdialog-möten.	Ja, målet bedöms som uppfyllt.

Resultatmålet uppnås med knapp marginal och budgetavvikelsen uppgår till -15,7 mnkr. Målet "att alla som verkar inom KTM ska ha förståelse för god ekonomisk hushållning" är enligt vår uppfattning inte reviderbart. Vi rekommenderar att finansiella mål utformas med stöd av traditionella nyckeltal hämtade från förbundets resultat- och balansräkning samt kompletterat med måltal för budgetföljsamhet och prognossäkerhet.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

Direktionen har fastställt verksamhetsmål avseende god ekonomisk hushållning.

Verksamhetsmål, fastställt av direktionen i budget 2015	Utfall 2015	Måluppfyllelse, direktionens bedömning
Kollektivtrafikmyndigheten verkar för att öka den regionala och fysiska tillgängligheten.	Kundnöjdheten avseende planerad och oplanerad information har minskat.	Målet uppfylls delvis.
Kollektivtrafikmyndighetens varumärke Din Tur ska stärkas gentemot resenärer och allmänheten.	Kunskapen om vem som ansvarar för kollektivtrafiken har minskat.	Nej, målet uppfylls inte.
Kollektivtrafikmyndigheten ska öka nöjdheten över kollektivtrafiken hos resenärer och allmänheten.	Den sammanfattande nöjdheten hos såväl resenärer som allmänhet har minskat.	Nej, målet uppfylls inte.
Kollektivtrafikmyndigheten ska öka det kollektiva resandet i Västernorrland.	Trots utökad trafik så är marknadsandelen av det totala resandet oförändrat.	Nej, målet uppfylls inte.
Kollektivtrafikmyndigheten ska minska kollektivtrafikens negativa påverkan på miljön.	Indikatorerna avseende energianvändning är bättre än målvärdet.	Ja, målet uppfylls.

Av de fem verksamhetsmålen uppfylls ett mål och ett mål uppfylls delvis. Övriga tre bedöms inte vara uppfyllda.

Vi rekommenderar att verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning utvecklas i enlighet med kommunallagens intentioner. Enligt lagens förarbeten ska det för dessa mål finnas ett samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år och prognos.

Resultaträkning	Utfall 2015	Utfall 2014	Budget 2015	Prognos 2015
Verksamhetens intäkter	147,1	140,6	174,0	
Verksamhetens kostnader	-576,6	-556,9	-590,4	
Jämförelsestörande poster	1,2	3,7		
Avskrivningar	-8,0	-6,7	-5,0	
Verksamhetens nettokostnader	-436,4	-419,3	-421,4	-450,1
Medlemsbidrag	436,6	419,0	420,9	449,6
Finansiella intäkter	0,0	1,4	0,5	0,5
Finansiella kostnader	0,0	0,0		
Årets resultat	0,2	1,1	0,0	0

En analys av händelser, förändrade redovisningsprinciper och "opåverkbara" poster som haft väsentlig påverkan på *skillnaden* mellan åren redovisas nedan.

- Medlemsbidragen har ökat med 17,6 mnkr och verksamhetens intäkter med 7,1 mnkr, vilket innebär att intäkterna har ökat med totalt 24,7 mnkr.
- Kostnaderna har ökat med 20,0 mnkr, Jämförelsestörande poster har minskat med 2,5 mnkr och avskrivningarna har ökat med 1,3 mnkr.
- Finansnettot har blivit 1,4 mnkr sämre.

Kommunalförbundet har inte tagit upp någon avsättning eller inomlinjepost för pensionsförpliktelser. Kostnadsföring av premier för pensioner sker månadsvis. Av redovisningsprinciperna framgår att kommunalförbundet strävar efter att följa god redovisningssed med undantag för pensionsredovisningen. Det finns dock ingen förklaring till vad avvikelserna består i. Vi har heller inte haft möjlighet att ta del av förbundets pensionsavtal för personal och förtroendevalda och kan därför inte utesluta att avvikelserna utgörs av oredovisade pensionsförpliktelser.

3.2.2. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning med undantag för pensionsförpliktelser. Fakturaunderlag finns till samtliga interimsposter och det är lätt att följa redovisningen från specifikation till underlag.

Likvida medel är betydligt högre än föregående år, 110,2 mnkr jämfört med 37,5 mnkr, vilket beror på att medlemsbidragen numera erhålls i förskott.

Sedan delårsrapporten har kommunalförbundet genomfört en utredning av äldre kortfristiga skulder och det finns nu underlag till flertalet av dessa poster. Totalt sett har vi identifierat kortfristiga skulder motsvarande drygt 8 mnkr som avser äldre

statsbidrag; riktade bidrag till glesbygd- och handikappåtgärder etc. där vissa poster har varit orörda sedan mitten av 00-talet. Kommunalförbundet avser att använda dessa medel till framtida projekt.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Förbundet redovisar inte några anläggningstillgångar varför denna rekommendation inte är aktuell.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade (med reservation för att ev. pensionsförpliktelser som ej redovisats), rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar förbundets finansiering och investeringar.

Det saknas noter till kassaflödesanalysen. Uppgifterna nås dock via övriga noter och vi rekommenderar att en hänvisning till befintliga noter görs i kassaflödesanalysen.

Överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Kommunalförbundet har upprättat en sammanställd redovisning. Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunalförbundets ekonomiska ställning och åtaganden. Redovisningen har i både räkenskaps scheman och noter redovisats bredvid förbundes uppgifter.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att avsnittet angående redovisningsprinciper är kortfattat och bör utvecklas. Årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller till stora delar KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed.

2016-03-31

Per Åke Brunström, projektledare